

Ը Ն Թ Ա Ց Ա Կ Ա Ր Գ

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԱՃԻ ՎՐԱ ԷԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԵՎ ԳՈՐԾԱՐԱՐ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ

I. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1. Սույն ընթացակարգով կարգավորվում են համայնքային տնտեսության աճի վրա էական ազդեցություն ունեցող գործարար ծրագրերի գնահատման և այդ ծրագրերի պետական աջակցության տրամադրման հետ կապված հարաբերությունները:

2. Հանրապետության տնտեսության կայունության, համաչափ տարածքային զարգացման և հետագա տնտեսական աճի ապահովման համար անհրաժեշտ քայլերից է հանդիսանում արդյունավետ ներդրումային քաղաքականության վարումը և բարենպաստ ներդրումային միջավայրի ստեղծումը՝ աշխուժացնելով ներդրումային գործընթացը: Այս պարագայում առաջնային կարևորություն է ձեռք բերում համայնքային տնտեսության աճի վրա էական ազդեցություն ունեցող ներդրումային և գործարար ծրագրերի (այսուհետ՝ Ծրագրեր) պետական աջակցության վերաբերյալ որոշումներ ընդունելու հարցը:

3. Հաշվի առնելով, որ ՀՀ կառավարությունը կարևորում է մասնավոր հատվածում ներդրումների խրախուսումը, ինչպես նաև պետություն-մասնավոր հատված գործընկերության զարգացումը՝ այն դիտարկելով որպես իր գործունեության կարևոր ուղղություններից մեկը, Ծրագրերի իրականացումը հնարավորություն կտա բարձրացնել ընկերությունների մրցունակությունը, զարգացնել տնտեսական ենթակառուցվածքները և նպաստել ազգային ու տեղական կարևորագույն ծրագրերի արդյունավետ իրականացմանը:

II. ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

4. Ծրագրերի գնահատման համակարգի ներդնման նպատակն է՝

1) խթանել Հայաստանում ներդրումային գործընթացը՝ դրանով իսկ նպաստելով հանրային և մասնավոր ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետության բարձրացմանը:

2) զարգացնել պետական աջակցության, մասնավորապես՝ Ծրագրերի մասնակի սուբսիդավորման որոշումների կայացման գործընթացը՝ ուղղված «փողի դիմաց արժեքի» մաքսիմալացմանը:

III. ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՓՈՒԼԵՐԸ

5. Ծրագրերի գնահատումը բաղկացած է երեք առանձնացված գործառույթներից.

1) Ծրագրերի նախաստուգում և դրանց հետագա ուղղորդում: Այս փուլում իրականացվում է ծրագրային հայտերի ընդհանուր համապատասխանության ստուգում, ինչպես նաև դրանց նպատակայնության, արդյունավետության և իրագործելիության նախնական գնահատում: Դրա հետ մեկտեղ, անհրաժեշտության դեպքում, այս փուլում ցուցաբերվում է նաև ծրագրային առաջարկի մշակման աջակցություն:

2) Ծրագրերի խորքային գնահատում, ինչպես նաև, դրա հիման վրա՝ ֆինանսավորման տրամադրման դրական կամ բացասական եզրակացության ներկայացում:

3) Ֆինանսական կազմակերպության կողմից դրական եզրակացություն ստացած ծրագրերի գնահատում՝ դրանց վարկային տոկոսադրույքների սուբսիդավորման նպատակահարմարության որոշման նպատակով: Ընդ որում, այս փուլում իրականացվում է ՀՀ կառավարության գերակայություններին ծրագրերի համապատասխանության ստուգում և Ծրագրի նպատակների գնահատում: Ծրագրերի գնահատման այս փուլը պետք է կենտրոնանա Ծրագրերի նպատակայնության, ինչպես նաև արդյունավետության և իրագործելիության վրա:

6. Սույն ընթացակարգի 5-րդ կետի՝

1) 1-ին ենթակետում նշված գործառույթներն իրականացվում են «Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ» Հիմնադրամի մարզային կառույցների կողմից: Ընդ որում, Ծրագրի հեղինակը կարող է ծրագրային հայտը ներկայացնել հիմնադրամի մարզային կառույցին խորհրդատվություն և ուղղորդում ստանալու նպատակով, կամ անմիջապես ֆինանսական կազմակերպություն.

2) 2-րդ ենթակետում նշված գործառույթները կարող են իրականացվել ֆինանսական կազմակերպության կողմից («ՓՄՁ Ներդրումներ ՈՒՎԿ» ՓԲԸ, «Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ» Հիմնադրամ, Բանկեր և այլ ֆինանսական կազմակերպություններ),

3) 3-րդ ենթակետով սահմանված գործառույթներն իրականացվում են Միջգերատեսչական հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) կողմից, որն ունի գնահատման և վերլուծական գործառույթ:

7. Հանձնաժողովը, «Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ» Հիմնադրամը և ՓՄՁ Ներդրումներ ՈՒՎԿ» ՓԲԸ-ն պետք է գտնվեն մշտական սերտ կապի մեջ և մշտապես տեղեկատվություն փոխանակեն ֆինանսավորման ներկայացված և արդեն ֆինանսավորում ստացած ծրագրերի վերաբերյալ:

8. Նախաստուգման արդյունքներով՝ սույն կարգի 17-րդ կետով սահմանված սկզբունքներին և մոտեցումներին համապատասխանող ծրագրերը «Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ» Հիմնադրամի մարզային կառույցների կողմից ուղղորդվում են համապատասխան ֆինանսական կազմակերպություններ:

9. Ֆինանսական կազմակերպություններում խորքային գնահատման արդյունքներով կայացվում է ֆինանսավորման տրամադրման դրական կամ բացասական եզրակացություն:

10. Ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից ֆինանսավորման տրամադրման դրական եզրակացություն ստացած և պետական աջակցություն ակնկալող ծրագրերը «Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ» Հիմնադրամի կողմից ներկայացվում են ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարություն (այսուհետ՝ Նախարարություն)՝ ծրագրերի վարկային տոկոսադրույքների սուբսիդավորման նպատակով սույն կարգով սահմանվող Հանձնաժողովի քննարկմանը ներկայացնելու համար: Յուրաքանչյուր ծրագրի հետ մեկտեղ Նախարարություն է ներկայացվում գործարարի կողմից լրացված սուբսիդավորման հայտ (այսուհետ՝ Հայտ):

11. Նախարարությունը ամփոփելով 10-րդ կետով սահմանված ծրագրերը՝ ներկայացնում է Հանձնաժողովի անդամներին: Հանձնաժողովի անդամները սուբսիդավորում ակնկալող ծրագրերը ստանալուց հետո երկշաբաթյա ժամկետում իրենց գնահատականը ներկայացնում են Նախարարություն: Նախարարությունը կարծիքները ստանալուց հետո մեկշաբաթյա ժամկետում ամփոփում է գնահատականները և հրավիրում է սույն կարգով սահմանվող Հանձնաժողովի նիստ:

12. Հանձնաժողովը ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից դրական եզրակացություն ստացած ծրագրերի համար սուբսիդավորման եզրակացություն է կայացնում սուբսիդավորման հայտը ստանալուց հետո առավելագույնը 1-ամսյա ժամկետում:

13. Հանձնաժողովի անդամների կողմից Ծրագրերի վարկային տոկոսների սուբսիդավորման վերաբերյալ առաջարկությունն ընդունվում է գնահատման արդյունքների հիման վրա:

14. Սուբսիդավորման վերաբերյալ Հանձնաժողովի կողմից ընդունված առաջարկությունը ներկայացվում է Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի հաստատմանը:

15. Ծրագրերի վարկային տոկոսադրույքների սուբսիդավորման չափը կազմում է տարեկան առավելագույնը վեց տոկոս վարկի մայր գումարի մնացորդի վրա: Ընդհանուր մեկ վարկի գծով տրամադրվող սուբսիդիայի գումարը չի կարող գերազանցել 20,000.000 (քսան միլիոն) ՀՀ դրամը:

IV. ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

16. Ներդրումային առաջարկների գնահատման համար կիրառվում են հետևյալ մոտեցումներն ու սկզբունքները.

1) Ծրագրային առաջարկները պետք է համապատասխանեն առկա ազմավարություններին և ունենան շոշափելի ազդեցություն դրանց իրագործման վրա (միջնաժամկետ և երկարաժամկետ կտրվածքով):

2) Պետք է գնահատվի առաջարկվող ծրագրերի փոխկապակցվածությունը ներկա և հեռանկարային տարածաշրջանային ծրագրերի հետ:

3) Տարածքային համամասնությունների և գյուղական խնդիրների մասով ծրագրային առաջարկները պետք է գնահատվեն տարածքների և գյուղերի զարգացման տեսանկյունից, ինչպես նաև առանձին բնակավայրերի վրա դրանց ազդեցության տեսանկյունից:

4) Ծրագիրը պետք է հիմնավորված լինի տնտեսական վերլուծություններով, որոնք պետք է ներառեն ծախսերի արդյունավետության վերլուծություններ («ծախս-արդյունքներ» վերլուծություն):

5) Ծրագրով նախատեսվող ծախսերը պետք է լինեն իրատեսական, ֆինանսական հաշվարկները և նախահաշիվները՝ հնարավորինս հստակ, հիմնավոր և մանրամասն:

6) Ծրագրով ակնկալվող արդյունքները պետք է լինեն գնահատելի/չափելի, ինչպես նաև ունենան սոցիալական ազդեցություն համայնքների զարգացման վրա:

7) Ծրագրային առաջարկը պետք է գնահատվի դրված նպատակների իրագործելիության տեսանկյունից, պետք է ներառված լինեն նպատակների իրագործելիության հիմնավորումներ՝ ներառյալ կառավարման համապատասխան մոտեցումները, ինչպես նաև փորձը տվյալ բնագավառում:

8) Յուրաքանչյուր ծրագրի համար անհրաժեշտ է դիտարկել դրա համապատասխանությունն առկա ներքին օրենսդրությանը և միջազգային համաձայնագրերին:

9) Ծրագրերը պետք է պարունակեն հստակ տեղեկատվություն գնահատման գործոններից յուրաքանչյուրի մասով, որպեսզի հնարավոր լինի իրականացնել ծրագրերի բազմակողմանի գնահատում:

10) Յուրաքանչյուր ծրագրային առաջարկ պետք է պարունակի առանձին մաս՝ նվիրված ռիսկերի գնահատմանը: Ռիսկերի գնահատման ժամանակ անհրաժեշտ է հաշվի առնել ծրագրի իրագործման հնարավոր խոչընդոտները, որոնք կարող են լինել ֆինանսական, տեխնիկական, օրենսդրական, կարողությունների և ռեսուրսների օգտագործմանը կամ շրջակա միջավայրի և սոցիալական ազդեցությանը վերաբերող և այլն:

11) Ծրագրային առաջարկները պետք է պարունակեն՝

ա. ներդրման աղբյուրները՝ (i) երկարաժամկետ վարկային միջոցներ, (ii) սեփական ներդրումներ, (iii) այլ աղբյուրներ: Ընդ որում, սեփական ներդրումները պետք է կազմեն ընդհանուր ներդրումների առնվազն 30 տոկոսը՝ առկա դրամական միջոցների տեսքով,

բ. ստեղծվող լրացուցիչ զբաղվածությունը (հարաբերական դրա իրագործման համար պահանջվող ծախսերին), այդ թվում՝ հստակ առանձնացված հիմնական և սեզոնային աշխատատեղերի բաժանմամբ,

գ. առաջարկվող ապրանքի/ծառայության շուկայի վերլուծությունը,

դ. պլանավորվող գնային քաղաքականությունը, արտադրանքի/ծառայության ինքնարժեքը,

ե. վաճառքի ուղղությունները,

զ. իրացումից ակնկալվող հասույթը,

է. համախառն շահույթը, զուտ շահույթը,

ը. շահութաբերության ցուցանիշները,

թ. ներդրված միջոցների հետզնման ժամկետը,

ժ. ազատ գրավի առարկայի առկայությունը,

ի. ներդրումների արդյունավետության ցուցանիշները:

12) Ծրագրային առաջարկներում նշված տեղեկատվության բացակայության կամ թերի լինելու դեպքում այդ ծրագրային առաջարկները կդիտարկվեն թերի կամ անհամապատասխան և կվերադարձվեն մշակողին՝ վերամշակման:

13) Սույն կետի «ա» ենթակետով սահմանված պայմանը չբավարարելու դեպքում և մինչև 10,000.000 (տաս միլիոն) ՀՀ դրամ վարկային միջոցներ ակնկալող ծրագրային առաջարկը չի դիտարկվում:

IV. ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՄՈՂԵԼԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՂ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

17. Ծրագրերի գնահատման համակարգի ներդրումը ենթադրում է ինստիտուցիոնալ համակարգի ձևավորում, որը կապահովի գնահատման գործընթացի իրականացումը:

18. Գնահատման գործընթացի կազմակերպման պատասխանատու է հանդիսանում Հանձնաժողովը, որի հիմնական խնդիրներն են.

- 1) ծրագրերի գնահատման համակարգերի ապահովումը,
- 2) ներդրումների վերլուծության և գնահատման հնարավորությունների ընդլայնումը, որոշումների կայացման անաչառություն և շահերի բախման բացառումը,
- 3) պրոֆեսիոնալ և վստահելի գնահատման իրականացումը,
- 4) գերակայություններին և ընտրված մեթոդաբանության առավելագույն համապատասխանությունը,
- 5) գնահատման գործընթացի թափանցիկությունը:

V. ԳՆԱՀԱՏՈՂ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

19. Սույն ընթացակարգով նախատեսվող Հանձնաժողովն իր գործունեությունն իրականացնում է՝ ներգրավելով անդամներ հետևյալ գերատեսչություններից և կազմակերպություններից.

- 1) ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարություն
- 2) ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարություն
- 3) ՀՀ ֆինանսների նախարարություն
- 4) ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն
- 5) «Հայաստանի ռազմավարական նախաձեռնությունների կենտրոն» հիմնադրամ
- 6) «ՓՄՁ ներդրումներ ՈՒՎԿ» ՓԲԸ
- 7) «Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ» Հիմնադրամ
- 8) «Գյուղատնտեսության զարգացման» հիմնադրամ:

VI. ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԸ

20. Հանձնաժողովի հիմնական գործառույթներն են.

- 1) Ծրագրերի մշակման ձևաչափերի մշակում և սահմանում,
- 2) գնահատման մոդելների և գործիքների ներդրում,
- 3) Ծրագրերի գնահատման ժամանակացույցի կազմում,

4) վարկային տոկոսների սուբսիդավորման ենթակա Ծրագրերի ընտրության նպատակով՝ ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից դրական եզրակացություն ստացած Ծրագրերի վերլուծություն և գնահատում:

5) վարկային տոկոսների սուբսիդավորման նպատակով ընտրված Ծրագրերի ներկայացում համապատասխան ոլորտային կառույց՝ կարծիքների:

6) յուրաքանչյուր ծրագրի համար վարկային տոկոսների սուբսիդավորման չափի, ժամկետների և վճարման կարգի վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացում:

7) անհրաժեշտության դեպքում՝ յուրաքանչյուր տարի ծրագրերի իրականացման համար առաջնահերթ ուղղությունների և ոլորտների սահմանում:

8) պետական աջակցությամբ սուբսիդավորված Ծրագրերի մշտադիտարկման մեխանիզմի կազմակերպում:

21. Հանձնաժողովի աշխատակարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության վարչապետը:

VII. ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱԶՄԱԳՈՐԾՈՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

22. Ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից ֆինանսավորման տրամադրման դրական եզրակացություն ստացած և պետական աջակցություն ակնկալող Ծրագրերի ընդգրկուն գնահատում իրականացնելու նպատակով սահմանվում են բազմագործոն չափորոշիչներ, ըստ որոնց հարկավոր է իրականացնել գնահատումը:

23. Ծրագրերի գնահատման բազմագործոն գնահատականներն ըստ չափորոշիչների՝

1) Ծրագրի ոլորտ

1-ին ենթաչափորոշիչներ	գնահատական
Մարզի զարգացման ռազմավարությամբ գերակա ճանաչված ոլորտ	10
Ոլորտային զարգացման ռազմավարություններում գերակա ճանաչված ոլորտ	7
Մարզի կամ համայնքի մրցակցային առավելություններն օգտագործող ոլորտ	4

2) Աշխարհագրական դիրք

2-րդ ենթաչափորոշիչներ	գնահատական
Սահմանամերձ և բարձր լեռնային համայնք	10
Մայրաքաղաքից առավել հեռավորություն ունեցող համայնք	7

Մարզկենտրոնից առավել հեռավորություն ունեցող համայնք	4
Այլ	1

3) Համաֆինանսավորում

Յրդ ենթաչափորոշիչներ (ներդրողի կողմից համաֆինանսավորման չափը)	գնահատական
76%-ից ավելի	10
51% - 75%	7
30% - 50%	4

4) Հիմնական աշխատատեղերի ստեղծում՝ ա)

գործող բիզնեսի ընդլայնման դեպքում

4-րդ ենթաչափորոշիչներ	գնահատական
71% և ավելի աճ	10
30%-ից 70% աճ	7
10%-ից 30% աճ	4
մինչև 10% աճ	1

բ) սկսնակ բիզնեսի դեպքում (Հայտը ներկայացնելու օրվան նախորդող 1 տարվա ընթացքում հիմնված կազկերպությունների համար)՝

4-րդ ենթաչափորոշիչներ	գնահատական
21 և ավելի	10
7-ից 20	7
6-ից 10	4
մինչև 5	1

5) Արտահանում

5- րդ ենթաչափորոշիչներ արտադրանքի որոշակի տոկոսը, փաստաթղթերով ապացուցված կերպով, արտահանվել է: Նշված չափորոշիչին համապատասխանում է ձեռնարկության արտադրանքի՝	գնահատական
71%-ից ավելի	10
31% - 70%	7
11% - 30%	4
1%- 10%	1

24. Ծրագրի ընդհանուր միջին գնահատական տրվում է՝ կիրառելով ծրագրերի գնահատման արդյունքները հետևյալ բանաձևում՝

$$\text{Ընդհանուր միջին գնահատական} = \frac{\text{ենթաչափորոշիչների հանրագումար}}{5}$$

25. Դրական եզրակացություն տրվում է ընդհանուր միջին գնահատման 6 և բարձր միավոր ունեցող ծրագրերին:

26. Ծրագրի վարկային տոկոսադրույքի սուբսիդավորման չափը սահմանվում է՝

- 1) 6 տոկոս սուբսիդավորում՝ 9-10 ընդհանուր միջին գնահատականի դեպքում,
- 2) 5 տոկոս սուբսիդավորում՝ 8 ընդհանուր միջին գնահատականի դեպքում,
- 3) 4 տոկոս սուբսիդավորում՝ 7 ընդհանուր միջին գնահատականի դեպքում
- 4) 2-3 տոկոս սուբսիդավորում՝ 6 ընդհանուր միջին գնահատականի դեպքում: